

วันที่รับบทความ : 24/12/2564
วันแก้ไขบทความ : 17/01/2565
วันที่ตอบรับบทความ : 20/01/2565

วารสารสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Journal of Allied Health Sciences Sunandha Rajabhat University

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำ ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พิทยา โปสี^{1*}, พัดชา หิรัญวัฒนกุล¹ และ วรพจน์ พรหมสัตยพรต²

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม¹

รองศาสตราจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม²

E-mail: Sunbite1654@gmail.com*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนารูปแบบในการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี แทนรูปแบบเดิมที่ใช้ดำเนินการในปัจจุบัน ที่ยังพบเหตุการณ์จมน้ำเสียชีวิตโดยเป็นการดำเนินงานวิจัย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผล มีระยะเวลาดำเนินการระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2564 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ปกครอง จำนวน 88 คน และเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 912 คน เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม สังเกต และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า หลังการดำเนินงานโครงการ ผู้ปกครอง และเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีความรู้ในการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = <.001$) และเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ และสามารถปฏิบัติตัวในการป้องกันการจมน้ำ เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = <.001$) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ กระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถดำเนินการได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ และการสร้างแกนนำในชุมชนให้ความเข้มแข็ง รวมถึงการได้รับการสนับสนุนการทำงานจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่องในชุมชนต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การป้องกัน, การจมน้ำ, เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

The Development of A Model to Prevention of Drowning Mortality among Children Aged Under 15 Years old in Tha Tum Sub-district, Tha Tum District, Surin Province

Pittaya posee^{1*}, Phatcha Hirunwatthanakul¹ and Warapoj Promasatayaprot²

Faculty of Public Health, Mahasarakam University¹

Associate professor, Faculty of Public Health, Mahasarakam University²

E-mail: Sunbite1654@gmail.com*

ABSTRACT

This study was conducted in action research to develop a model for drowning prevention among children under 15 years of age. This model could replace the traditional model used presently, which still looks at drowning deaths using the four steps of research methodology: planning, action, observation, and reflection. This study was undertaken from February 2021 until May 2021. The target groups of the study included 88 parents and 912 children younger than 15 years of age. The data was collected through group discussions, observation, and interviews. This study showed that after the project was completed, parents and children under 15 years old were more knowledgeable about managing risky water situations. (p-value = <.001) Children under the age of 15 had increased survival skills in the water and could protect themselves from drowning, as shown statistically. (p-value = <.001) The success factors in developing the model include a straightforward operating procedure and easy operation. In addition, the significance is the participation of the local people and building strong leadership within the community including the support from the government sector to continue operating within the community.

Keywords: Development, Prevention, Drowning, Children under 15

* Corresponding Author

บทนำ

จากรายงานสถานการณ์ภาวะโรคระดับโลก (Global Burden of Diseases) ถึงสาเหตุของการเสียชีวิตในกลุ่มเด็ก พบว่า การตกน้ำ จมน้ำ เป็นสาเหตุของเสียชีวิตอันดับสอง รองจากโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ โดยพบว่า เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำถึงปีละ 140,219 คน¹ ส่วนใหญ่การเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำ พบในประเทศที่มีรายได้ระดับกลางและต่ำ (low- and middle-income countries) โดยประเทศในทวีปแอฟริกา มีอัตราการตายจากการจมน้ำสูงสุดคือ 13.1 ต่อประชากรแสนคน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจำนวนการเสียชีวิตจากการตกน้ำและจมน้ำปีละ 32,744 คน เฉลี่ยวันละ 90 คน

ในประเทศไทย กรมควบคุมโรคเปิดเผยข้อมูลในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2553-2562) พบว่า เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำ สูงเป็นอันดับที่หนึ่งของทุกสาเหตุ มีอัตราการตาย 4.1 ต่อแสนประชากร โดยมีเด็กจมน้ำเสียชีวิตสูงถึง 8,394 คน เฉลี่ยปีละ 839 คน หรือวันละ 2.3 คน² ซึ่งสถานที่แหล่งน้ำ ที่เด็กจมน้ำและเสียชีวิตมากที่สุด คือแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ร้อยละ 49.9) สระว่ายน้ำ (ร้อยละ 5.4) และอ่างอาบน้ำ (ร้อยละ 2.4) และพบว่าเพศชายมีอัตราการเสียชีวิตสูงกว่าเพศหญิง 2.5 เท่า โดยเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี เป็นกลุ่มเสี่ยงสูงที่สุดในตำบลท่าตูมได้มีการดำเนินงานตามรูปแบบการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ครบทั้ง 10 องค์ประกอบของการประเมินทีมผู้ก่อการดีและผ่านการประเมินทีมผู้ก่อการดีในระดับของ

แต่ยังคงมีอัตราเด็กจมน้ำเสียชีวิตในพื้นที่ 9 ราย ส่วนใหญ่เด็กที่จมน้ำอยู่ในช่วงอายุ 6 ปี จากการถอดบทเรียนในพื้นที่พบว่าเด็กที่จมน้ำหรือเด็กที่เสียชีวิตส่วนใหญ่ว่ายน้ำไม่เป็น และไม่ผ่านการฝึกอบรมการลอยตัวเอาชีวิตรอดในน้ำ เนื่องจากเด็กยังไม่ถึงเกณฑ์การอบรม ผู้ปกครองขาดความตระหนัก ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันเด็กจมน้ำ การช่วยฟื้นคืนชีพที่ผิดวิธีเนื่องจากมีความเชื่อที่ผิดๆ เช่นการจับอุ้มพาดบ่า กระทุ้งเอาน้ำออกซึ่งจะทำให้เสียเวลาในการช่วยฟื้นคืนชีพ ผู้เกี่ยวข้องในชุมชนยังขาดการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมทั้งในชุมชนและในบ้าน และยังขาดการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำเสียชีวิตในเด็ก ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาศักยภาพทีมผู้ก่อการดีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น พัฒนาความรู้และทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี กลุ่มผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง การจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทั้งในและนอกชุมชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ขึ้น จึงต้องมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานในบริบทของพื้นที่ตำบลท่าตูม อาศัยกระบวนการเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติการ ขั้นตอนการสังเกตการณ์ และขั้นตอนการสะท้อนผลกลับ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งกระบวนการมีส่วน

ร่วมของชุมชน ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในการแก้ไข
ปัญหาการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็ก ทำให้การ
ดำเนินงานมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมาก
ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบการ
ป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า
15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อม
ของการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำ

2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินการพัฒนารูปแบบ
การป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า
15 ปีตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

2.3 เพื่อศึกษาผลการดำเนินการพัฒนา
รูปแบบการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุ
ต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ
ในการพัฒนารูปแบบการป้องกันการเสียชีวิตจากการ
จมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตุม อำเภอ
ท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการปฏิบัติการ (Action
Research) พื้นที่ในการวิจัย เลือกพื้นที่แบบ
เฉพาะเจาะจง ในตำบลท่าตุม กลุ่มตัวอย่าง มี 4 ขั้นตอน

ดังนี้ กลุ่มเป้าหมายในการวางแผน ใช้ขนาดตัวอย่าง
2 กลุ่ม คือ องค์กรภาครัฐ จำนวน 26 คน และ
องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน รวมทั้งหมด จำนวน 52
คน เพื่อวางแผนวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดทิศทาง
และกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ
ในเด็กอายุ 15 ปี ขั้นตอนการปฏิบัติ
ใช้ขนาดตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก
จำนวน 88 คน และ องค์กรชุมชน จำนวน 912 คน
รวมทั้งหมด จำนวน 1,000 คน เพื่อใช้เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการ
จมน้ำในเด็ก การเอาชีวิตรอดในน้ำ การช่วยฟื้นคืนชีพ
และปฏิบัติการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งภายในและ
นอกชุมชน ขั้นตอนการสังเกต ใช้ขนาดตัวอย่าง 1 กลุ่ม
คือ ทีมผู้ก่อการดีตำบลท่าตุม รวมทั้งหมดจำนวน 26 คน
และขั้นตอนสุดท้ายขั้นตอนการสะท้อนผล ใช้ขนาด
ตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ องค์กรภาครัฐ จำนวน 26 คน
องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน และผู้ปกครอง/ผู้ดูแล
เด็ก จำนวน 68 รวมทั้งหมด 120 คน เพื่อสะท้อนผล
การดำเนินงาน และเพื่อนำเข้าขั้นตอนการวางแผน
แก้ไขปัญหาการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ในการศึกษาครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่
เดือนกุมภาพันธ์ 2564 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ.
2564 แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. การรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้
ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่
จะได้รับจากการศึกษาและอธิบายวิธีการตอบ
แบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ก่อนดำเนินการเก็บ
ข้อมูลและให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วย
ตนเอง หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้มา

ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบ และรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเอาแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดระเบียบ ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติ

2.1 ข้อมูลที่ได้จากวิธีการเชิงปริมาณ

ข้อมูลได้จากแบบทดสอบและแบบสอบถามนำมาตรวจสอบความถูกต้องและประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามขั้นตอน ดังนี้

1) สร้างคู่มือลงรหัส (Data Coding) และป้อนข้อมูล

2) ตรวจสอบความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ของข้อมูล

3) วิเคราะห์ข้อมูลของลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปแบบ ตาราง จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4) เปรียบเทียบความแตกต่างความรู้การปฏิบัติงานก่อนหลังดำเนินการให้ความรู้และฝึกทักษะต่างๆ นำเสนอรูปแบบค่าจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สถิติ Paired-t-test กำหนดระดับการมีนัยสำคัญที่ 0.05

2.2 ข้อมูลที่ได้จากวิธีการเชิงคุณภาพ

นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก การลงบันทึกภาคสนาม การบันทึกประจำวัน การสังเกตและการบันทึกการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ มารวบรวมและวิเคราะห์

ตลอดระยะเวลาของการทำวิจัยบันทึกตามกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นการพิจารณาหาทางแก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป และวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลตามเหตุตามผล

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยในลักษณะวงรอบ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผล โดยผลการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

1. ผลการศึกษาลักษณะทางด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลการศึกษาลักษณะทางด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่างพบว่าในกลุ่มผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 79.5) มีอายุ 41 ถึง 50 ปี (ร้อยละ 46.6) รองลงมาอายุ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 34.1) โดยมีอายุเฉลี่ย 43 ปี สถานภาพสมรส (ร้อยละ 70.5) การศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 44.3) รองลงมาระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 34.1) อาชีพหลักเกษตรกร (ร้อยละ 50.0) รองลงมา ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 20.5) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 54.5) รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5001-15000 บาท (ร้อยละ 19.3) โดยมีรายได้เฉลี่ย 8,536 บาท มีบทบาทหน้าที่หลักในชุมชนส่วนใหญ่เป็น อาสาสมัครสาธารณสุข ร้อยละ (36.4) รองลงมา เป็นครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้อยละ 18.2

ระยะเวลาการทำงานตามบทบาทหน้าที่หลักในชุมชนเฉลี่ย 4 ปี เคยรับทราบการดำเนินงานการป้องกันเด็กจมน้ำ (ร้อยละ 89.8) จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 71.3) รองลงมาจากสื่อโซเชียลมีเดีย (ร้อยละ 9.6) เคยผ่านการอบรมหลักสูตรการป้องกันการจมน้ำในเด็ก (ร้อยละ 61.4) มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 72.7 และคิดว่ารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำควรมีการพัฒนา (ร้อยละ 88.6) ควรพัฒนาในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อมในและนอกชุมชน (ร้อยละ 52.8) รองลงมาควรพัฒนาในเรื่องของการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำให้ครอบคลุมทุกช่วงอายุ (ร้อยละ 12.21)

2. การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนการพัฒนากลุ่มผู้ประกอบการ/ผู้ดูแลเด็กในตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์มีความรู้เรื่องการทำงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.9) หลังการพัฒนาผู้ประกอบการ/ผู้ดูแลเด็ก ในตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์มีความรู้เรื่องการทำงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 76.10) ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนการพัฒนาผู้ประกอบการ/ผู้ดูแลเด็กตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม

โดยรวมมีต้นทุนการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนาผู้ประกอบการ/ผู้ดูแลเด็กตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม โดยรวมมีต้นทุนการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับสูง ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การเปรียบเทียบความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมก่อนและหลังการพัฒนา พบว่าก่อนการพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 71.0) หลังการพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 87.6) ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. จำนวน และ คะแนน ร้อยละ ของการประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด (ภาคปฏิบัติ) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พบว่าการพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ และพื้นฐานการว่ายน้ำ และมีทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ อยู่ในระดับสูง ซึ่งในการพัฒนาการฝึกทักษะการว่ายน้ำเอาชีวิตรอดในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ผ่านการฝึกทักษะ ร้อยละ 83.3

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบ การดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุ ต่ำกว่า 15 ปีในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัด สุรินทร์สรุปผลได้ดังนี้

1. ความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำ ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในกลุ่มผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก ก่อนการพัฒนาความรู้ของกลุ่มผู้ปกครองผู้ดูแลเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.9) หลังการพัฒนา ในกลุ่มผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กมีความรู้เรื่องการ ป้องกันการจมน้ำในระดับสูง (ร้อยละ 76.10) เมื่อ เปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการ จมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนและหลังการพัฒนา พบว่ากลุ่มผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กมีความรู้เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ การศึกษาของบุศรา ชัยทัศน์ และนรลักษณ์ เอื้อกิจ ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำใน เด็กวัยเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อธิบายว่า พัฒนาการที่สำคัญของเด็กวัยนี้ คือมีความพร้อมที่จะ ใช้เหตุและผล มีความรู้ มีความคิดเป็นรูปธรรม³ ซึ่งสำนักโรคไม่ติดต่อกรมควบคุมโรคได้มี การขับเคลื่อนเรื่องนโยบายการดำเนินการป้องกันการ จมน้ำในเด็กตั้งแต่ปลายปีพ.ศ. 2549⁴ และได้มี การผลักดันการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายการศึกษาการให้ความรู้ เป็นต้น ทำให้ จำนวนการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กลดลง ส่วน ความสัมพันธ์ที่อยู่ระดับต่ำนั้น อธิบายได้ว่ากลุ่ม

ตัวอย่างนี้ถึงแม้จะมีความรู้อยู่ในระดับสูง ก็อาจจะไม่ เพียงพอที่จะทำให้กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรม ป้องกันการจมน้ำได้ดีอาจจะมีปัจจัยอื่น เช่น การสร้างแรงจูงใจร่วมด้วยเพราะการพัฒนาทาง สังคมของเด็กวัยนี้ คือ การสร้างสัมพันธภาพกับ บุคคลวัยเดียวกัน ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน เริ่มติดเพื่อน และทัศนคติของเพื่อนจะมีอิทธิพล ต่อเด็กในวัยนี้มาก⁵ เด็กจึงทำตามกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็น ไปตามแบบจำลอง PRECEDE ที่ว่าความรู้เป็นปัจจัย ที่สำคัญในการแสดงพฤติกรรมแต่ความรู้เพียง อย่างเดียวไม่พอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมสุขภาพได้จะต้องมีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย แต่ความรู้ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะก่อให้เกิดการแสดง พฤติกรรม⁶

2. การดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำ ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในกลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เด็กพบว่าก่อนการพัฒนาความรู้ผู้ปกครองผู้ดูแล เด็กในตำบลท่าตุมส่วนใหญ่มีการดำเนินการป้องกันการ และการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับ ปานกลาง (ร้อยละ 60.2) หลังการพัฒนาความรู้ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กในตำบลท่าตุมส่วนใหญ่ในการดำเนินการ ป้องกันและเด็กจมน้ำอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ใน ระดับสูง (ร้อยละ 80.7) เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงาน การป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ก่อนและหลังการพัฒนาพบว่ากลุ่มผู้ปกครองผู้ดูแล เด็กในตำบลท่าตุมหลังมีการพัฒนามีการดำเนินการ ป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นกลไก การดำเนินงานทีมผู้ก่อการดีป้องกันการจมน้ำ

เริ่มต้นจากมีสถานการณ์เด็กจมน้ำเสียชีวิต ในพื้นที่หน่วยงานท้องถิ่นและสาธารณสุขจึงมีการคืนข้อมูลทำให้ชุมชนเห็นถึงปัญหา และร่วมกันหามาตรการป้องกัน โดยมีการบูรณาการงานจากหลายภาคส่วน กิจกรรมประกอบด้วย การสำรวจและจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง ติดตั้งป้าย/อุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำ ให้ความรู้ในชุมชน/สถานบริการสาธารณสุข/โรงเรียน สอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด สอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ และสื่อสารประชาสัมพันธ์ ทีมผู้ก่อการดีส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดให้สามารถช่วยเหลือตัวเองเบื้องต้น เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่สามารถลดการเสียชีวิตเด็กจมน้ำได้

3. ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ พบว่าก่อนการพัฒนาในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 71.0) หลังการพัฒนาในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 87.6) ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของบุศรา ชัยทัศน์ และนรลักษณ์ เอื้อกิจ พฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียนผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำ โดยรวมอยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่าพัฒนาการที่สำคัญของเด็กวัยนี้ คือ มีความพร้อมที่จะใช้เหตุและผล มีความคิดเป็นรูปธรรม เป็นเหตุผลตามความจริง

ที่พิสูจน์ได้³ ดังนั้นเด็กที่จะมีความคิดที่ใช้เหตุผลค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดอันตรายจากการจมน้ำ จะสามารถวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาได้โดยการหลีกเลี่ยงสาเหตุ หรือปัจจัยที่ทำให้เกิดอันตรายดังกล่าว เด็กจะสามารถป้องกันตนเองจากการจมน้ำได้ เมื่อพิจารณาจากประสบการณ์การเล่นน้ำว่าว่ายน้ำ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนเคยมีประสบการณ์การเล่นน้ำว่ายน้ำ โดยสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างไปเล่นน้ำว่ายน้ำมากที่สุด คือ สระว่ายน้ำ (ร้อยละ 27.7) ซึ่งในการเล่นน้ำในสระว่ายน้ำนั้นมีความปลอดภัยทั้งด้านอุปกรณ์ป้องกันการจมน้ำและมีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยมากกว่าการเล่นน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่าง ๆ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะว่ายน้ำไม่เป็น (ร้อยละ 54.9) ก็สามารถมีพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำอยู่ในระดับสูงได้และจากแนวคิดแบบจำลองของ PRECEDE ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยซึ่งมีทั้งปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะต้องมีการดำเนินการหลายหลายด้านประกอบกัน และต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมนั้นก่อน จึงจะสามารถวางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁶ เช่นเดียวกับการศึกษาคั้งนี้ที่พบว่าสิ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำนั้นมาจากปัจจัยหลายด้านประกอบกันทั้งการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และสภาพแวดล้อมทางกายภาพก็มีความปลอดภัยอยู่ในระดับสูงเช่นกันสอดคล้องกับมาตรการการจมน้ำของเด็กในประเทศไทย⁷ ทั้งด้านมาตรการทางด้านผู้ปกครอง มาตรการด้านการสร้างสิ่งแวดล้อม

ที่สร้างเสริมความปลอดภัย ได้แก่ การสร้างติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันในบริเวณแหล่งน้ำ เช่น การสร้างรั้วล้อมรอบแหล่งน้ำทั้ง 4 ด้าน จัดให้มีป้ายแจ้งเตือนรอบแหล่งน้ำ และจัดให้มีชูชีพหรืออุปกรณ์ช่วยเหลืออื่น ๆ ไว้บริเวณรอบแหล่งน้ำ ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถมีพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำได้ดี

4. จำนวนและคะแนนร้อยละของการประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด (ภาคปฏิบัติ) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ พบว่าโดยรวมมีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ พื้นฐานการว่ายน้ำ และมีทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำอยู่ในระดับดี ในการพัฒนาการฝึกทักษะการว่ายน้ำเอาชีวิตรอดในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ผ่านการฝึกทักษะ (ร้อยละ 83.3) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของก้องสยาม ลับโพธิ์ การพัฒนาหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดสำหรับการป้องกันตนเองจากการจมน้ำของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น การป้องกันตนเองจากการจมน้ำของกลุ่มตัวอย่างหลังได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาตามหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด มีค่าคะแนนการป้องกันตนเองจากการจมน้ำสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางน้ำ

5. การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ มีปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี กระบวนการ PAOR จำนวน 8 ขั้นตอน

คือ การศึกษาวิเคราะห์บริบทพื้นที่ ทบทวนวรรณกรรมและการให้ความรู้ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล จัดเวทีเสวนาเพื่อร่วมกันวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติตามแผนนำแผนสู่การปฏิบัติ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานสังเกต สัมภาษณ์ จัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนความรู้ คืบข้อมูล และสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหา จากผลการดำเนินงานสามารถสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ได้ดังนี้

5.1 การสร้างแกนนำในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นการเสริมสร้างให้แกนนำในชุมชนในตำบลท่าตุม มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำที่ชัดเจน สามารถนำพาชุมชนในบ้านของตนปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

5.2 มีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น เป็นปัจจัยที่สำคัญของแกนนำชุมชนเพื่อให้แผนการที่วางออกได้มีการปฏิบัติแผนกิจกรรมให้มีผลสำเร็จ แกนนำชุมชนต้องมีความรู้ วิธีการที่ดีในการรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีการสื่อสาร หรือ วิธีการใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนมีความปลอดภัยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติร่วมกัน

5.3 การมีระบบการทำงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง แกนนำชุมชนควรต้องจัดให้ม็อดค์กรหรือหน่วยงานทีมผู้ก่อการตัวอย่างถูกต้องและเหมาะสม

เพื่อรับผิดชอบในการติดตามการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งมีหน้าที่และขั้นตอน

5.4 การสนับสนุนการทำงาน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นทีมผู้ก่อการติลงสมทบกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานในชุมชนตามขั้นตอนการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนจนถึงขั้นตอนสุดท้าย และได้สนับสนุนงบประมาณอุปกรณ์ที่จำเป็นในการประกอบปฏิบัติกิจกรรม

โดยสรุปพบว่าปัจจัยทั้ง 4 นี้เป็นปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยประยุกต์แนวความคิดการมีส่วนร่วม และกระบวนการดำเนินงานของชุมชนมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความกระตือรือร้นได้มากกว่าการปฏิบัติในเมื่อก่อน และสามารถกล่าวได้ว่ารูปแบบการปฏิบัติในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแบบอย่างเพื่อเป็นต้นแบบในการปฏิบัติป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในกลุ่มพื้นที่อื่นๆ ต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

1. การประเมินผลในมาตรการต่างๆ เฉพาะเรื่องที่ได้ดำเนินการมา เช่น มาตรการการให้ความรู้ การให้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ
2. ควรทำการวิจัยการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีระดับจังหวัดและระดับเขต

3. พัฒนาโปรแกรมในการให้ความรู้ร่วมกับการสร้างแรงจูงใจและการรับรู้ความเสี่ยง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็ก

4. ควรมีการศึกษาและพัฒนาทีมการดำเนินงานการป้องกันและการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีระดับจังหวัด ระดับเขต เพื่อเป็นทีมพี่เลี้ยงที่จะต้องติดตามให้คำปรึกษาแนะนำเครือข่ายทีมระดับบ้านให้มีการดำเนินงานที่เข้มแข็งต่อเนื่องและยั่งยืน

5. พัฒนางานในการดำเนินการวิจัยเชิงลึกเพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์การจมน้ำในบุคคลที่ประสบเหตุการณ์จมน้ำ

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. สถานการณ์การตกรน้ำ จมน้ำของเด็กในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2562
2. กองป้องกันการบาดเจ็บ กลุ่มป้องกันการบาดเจ็บทั่วไป กรมควบคุมโรค. ประเด็นข้อมูลสำคัญสำหรับการรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ. เอาชีวิตรอดได้ ช่วยเป็น พื้นที่เล่นปลอดภัยเด็กไม่จมน้ำ 2563;63:1-12
3. บุศรา ชัยทัศน์ และนนลักษณ์ เอื้อกิจ. พฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ[อินเทอร์เนต] กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/CUNS>

4. สุชาติดา เกิดมงคลการ และคณะ. สถานการณ์ตกน้ำจมน้ำของเด็กในประเทศไทย. นนทบุรี: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2552
5. เพ็ญพิไล ฤชธาคณานนท์. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ: คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2548
6. Green LW, Kreuter MW. Health Program Planning an Educational and Ecological Approach. New York: Quebecor World Fairfield. 2005
7. สัม เอกเฉลิมเกียรติ. ทบทวนวรรณกรรม การจมน้ำของเด็ก. กรุงเทพฯ: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2549